

תורה ומידות טובות

פרשת בשלח | עלון מספר 215 | כניסת שבת: 16:56 (לנוהגים 40 דק' 16:36) | יציאת שבת: גאונים: 17:48 ר"ת: 18:23

אורחות חיים

הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל היה רגיל לומר שהחפץ חיים זכה לאריכות ימים מופלגת לא רק מפני שקצבו לו בספר החיים יותר מתשעים שנה, אלא בעיקר משום שהיה חס על כל רגע בחייו, ומנצל אותו עד תום לחפצי שמים. וסיפר הרב מפוניבז': פעם אחת היינו - רבי אלחנן וסרמן זצ"ל ואני - זקוקים בעת לימודינו לעיין בספר נדיר מסויים. ובראותנו שהחפץ חיים מביא מדבריו בספר "משנה ברורה" סברנו שיש לו ספר זה בביתו. ביקשנו, איפוא, שישאל אותו לנו.

השיב לנו הח"ח, כי אותו ספר אינו מצוי כלל תחת ידו, אלא כשהוצרך לעיין בו לקחו בהשאלה מספריית הנגיד ר' יעקב ברוידא בעיר וורשה. משהבחין החפץ חיים בסימני פליאה על פנינו, מדוע אין לו ספר כזה בביתו, העביר הח"ח את עיניו הטהורות על מדפי הספרים אשר בחדרו, ויפן אלינו באמירה: "גם זה יותר מדי, ועד שלא אצטער על הספרים שאין לי, מצטער אנכי על הספרים שיש לי..." "ואנחנו בשמענו את דבריו לא ידענו את נפשנו.

לא הינו מסוגלים להבין, הלמאי מצטער כל כך אותו צדיק על ספרים קדושים שיש לו?!"

אולם כעבור רגע של אתנחתא, המשיך הח"ח והסביר את עצמו: "הלא ספרים עולים בממון, אף ספר איננו עומד פה בארון מאליו... וכסף פרושו זמן, האדם מקדיש מזמנו כדי להרוויח את כספו, הרי א"א אחרת, והזמן הוא עצם החיים שלנו... נמצא שהנך משקיע נתח מהחיים בכדי לרכוש את הספרים האלו... במקום ללמוד תורה בעצמך, הקדשת זמן להשיג תורה הניצבת במדף... תורה של אחרים... במקום שהתורה תשכון בראש, במוח, היא עומדת בארון..." (הכפ מפוניבז')

מענייני הפרשה

מאת הגאון הגדול אב"ד בדי"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

זהו: "וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים". ולכן בפסוק הראשון לא נזכר בני ישראל, רק העם, וגם נאמר בשם אלקים, וגם לא כתוב ויהי בהוציא ה' את ישראל ממצרים, אלא בשלח פרעה, ללמד שכל הצער היה, בשביל הערב רב שעלו עם ישראל בלתי רצון ה' יתברך.

ויהי בשלח פרעה את העם ויג, יז. אמרו חז"ל (שמות רבה כ, ג), בשלח לשון לוויה, כמו שנאמר אצל אברהם אבינו (נלקטת יח, טז): "ואברהם הולך עמם לשלחם". וכאן ראה משה רבינו שפרעה לווה אותם, לכן צעק וי.

וזהו שכתוב "ויהי", שזה הרשע לווה את אברהם אבינו ארבע אמות, ונגזר שישתעבדו ארבע מאות שנה, על כל פסיעה מאה שנים, לכן פחד משה רבינו, שמה ישתעבדו עוד אצלו. ואם תאמר, כיון שלווה אותם, מדוע באמת לא נשתעבדו עוד?

ועוד קשה, דמעיקרא כתיב (פסוק ה'): "ויוגד למלך מצרים כי ברח העם", ולבסוף מסיים: "כי שלחנו את ישראל מעבדנו", הנה התחיל בלשון העם וסיים בישראל?

עוד קשה, מדוע כתיב כי ברח העם, והרי הוא עצמו שלחם? עוד קשה, דכתיב: "ויהפך לבב פרעה", מדוע התחרט?

אלא דהנה ידוע מה שאמרו חז"ל, אין העם, אלא ערב רב, וידוע שאף עבד לא היה יכול לצאת ממצרים, ומצינו שהרבה ערב רב יצאו, לכן נאמר: "ויוגד למלך מצרים כי ברח העם", דהיינו הערב רב, שהוא לא שלחם. משא"כ את בני ישראל, הוא עצמו שלח. ואח"כ נתחרט גם ששלח את ישראל, מכיון שהלכו איתם הערב רב. ולכן לא קיבל שכרו מה שלווה אותם, בעבור שנתחרט ששלח את ישראל.

ויהי בשלח פרעה את העם ויג, יז. איתא במדרש (שמות רבה כ, ט): מי צווח ווי, משה צווח ווי. אמר, כל כך נתיגעתי, ולא הכנסתי אותם לארץ. וצריכים להבין מה כונת המדרש שמשה רבינו צווח ואמר ווי?

אלא הסבירו המפרשים, שהנה חטאו של משה רבינו היה במי מריבה. והרי אילו היו הולכים דרך ארץ פלשתים ולא דרך המדבר, לא היו צריכים לבאר, ולא חטא משה, אלא רק על ידי שלא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים, על ידי זה לא נכנס לארץ. ולכן עכשיו צווח ווי, על שלא יכניסם לארץ.

ויהי בשלח פרעה את העם ויג, יז. קשה, מדוע כתוב ויהי שהוא לשון צער, הרי כיון שיצאו מתחת יד פרעה הרשע והעיקש, היה צריך לומר והיה, שהוא לשון שמחה?

אלא, דהנה ידוע דבכל מקום שנזכר העם, הכוונה לערב רב. ואמרו חז"ל, שהקב"ה לא היה חפץ בהם, אלא שמשה רבינו קיבלם מדעתו. ועל פי זה יובן, "ויהי בשלח פרעה את העם", הטעם שכתוב ויהי, בעבור "העם" שעלו עם ישראל. "ולא נחם", לא רצה בהם ה', בעבור שמעשיהם רעים כפלשתים, וקרובים לחזור לסורם הרע.

וזהו: "פן ינחם העם בראותם מלחמה", דהיינו מלחמת יצר הרע, והם לא יוכלו להתנגד ליצרם, "ושבו מצרימה", למעשים מגונים ותועבות מצרים. ולכן סיבבם ה' יתברך במדברות, שמה ינע לבם בראותם ההרים והימים וברואיו, ולא יתלוננו. ואפילו הכי לא הועיל, שנאמר (נמלכ יא, א): "ויהי העם כמתאוננים". אבל בני ישראל, היו מזוינים בתורה, במצות מילה ופסח.

אנו מתעתדים להוציא לאור ספר שו"ת נפלא של מורנו הרב

הגאון הגדול ר' יעקב נסים עטייה שליט"א

לכל המעוניין לסייע ולהקדיש להצלחה רפואה ולהבדיל לע"נ נא ליצור קשר בטלפון:

054-8416719

דעת גדולי רבותינו - כיצד מפיצים דיעות כוזבות

וכדאי לגור סמוך

לזקנים, מהם ניתן לקבל את מסורת המנהגים וההלכה של הדורות הקודמים."

נסיים באמרה נפלאה ששמעתי מהגאון רבי אברהם יצחק ברזל מראשי ישיבת 'מיר ברכפלד': הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ריף זצ"ל, ראב"ד העיר קמדן בניו ג'רסי, ויושב ראש המפעל הגדול 'עזרת תורה' בארצות הברית, שמע בילדותו בעיר מולדתו 'זאגרי', כיצד אב מוכיח את בנו, ואומר לו כך: "ראה בני! העובדה שיש ירידת הדורות מזדו אחד לדור שבא אחריו, היא עובדה מוגמרת. למשל סבי היה אדם שלא הפסיד כל חייו קימת חצות, אחר כך נהג ללמוד עד ותיקין, ואחר התפילה היה לומד כמה שעות עד ארוחת בוקר, עובד עד מנחה גדולה, ואחר כך לומד עד הערב, כך היה נראה סבי. אבי כבר היה הרבה פחות, לא קם כל לילה בחצות, אבל לפחות קם לתיקין ואחר כך לומד כמה שעות, ואני בני יקירי! שלא תעשה אותי לגבין כמו 'אָלְקָר זיידע', אל תתרחק ממני כמנין ארבע דורות, אלא תרד כמו בן מאביו."

.. עלינו לשמר את מסורת אבותינו ורבותינו, לא לשנות מחינוכם, לא לשנות ממורשתם והנהגתם. כולם ספוגים בניחוח קדום, ויסודם בהררי קודש. גם אם נראה לנו כי השינוי ישכלל, יפאר וירומם, השבח הגדול ביותר הוא, אפוא, לא לשנות כמלוא נימה! "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה!" (ממוך הספר 'אולמותי' אמל"א)

המחיה. גם הנהיגו כן מחמת המקפידים בשבת לקדש על לחם משנה, וכשמקדש בבית הכנסת הרי אין לחם משנה, לכן הנהיגו לאכול 'לקח' שאפייתה שלמה כדי לקדש עליה.

ענין זה שמחלקים קוגל בקידושים בשבתות, אמר רבי שלמה זלמן, נובע מכח ההלכה שמא יאכלו הרבה עוגות ויבואו לחשש קביעות סעודה. לכן יצרו בירושלים את מאכל הקוגל, כי בזה אין שאלה של קביעת סעודה.

אציין בדרך אגב, כי הסבר זה אודות הקוגל, אומרים בשמו של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים. אבל מדודי זקני עמוד ההוראה מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל שמעתי, כי בכל זאת יש לחשוש לחומרא לקביעת סעודה, כי זה נכלל בגדר אפיה. כך גם מאכל ה'געפילטע פיש' שאוכלים בליל שבת, נוצר כדי למנוע מלאכת בורר שעלולים להיכשל באכילת דג רגיל. לכן, הסיק רבי שלמה זלמן, כי אין לשנות מכל מנהג שהוא, אשר ממקור קדוש יבוא, מתוך כוונה של מניעת מכשולות והידורי הלכה.

עוד סיפר רבי מיכל, כי לפני כחמישים שנה היו לו הצעות שונות לרכישת דירה בירושלים, בשכונת רמות או בשכונת גבעת שאול. הוא ניגש אל רבי שלמה זלמן ושאלו - היכן לקנות? ורבי שלמה זלמן השיב: "לרכוש בגבעת שאול", כשנימוקו עימו: "שכונה זו היא שכונה ותיקה, יש בה גם אנשים זקנים וגם צעירים,

אבי מורי שליט"א סיפר, כי פעם הזמינו את הרב מפוניבז' למסור שיחה בפני ילדי תלמוד תורה צעירים. לאחר השיחה שרו הילדים כמה ניגונים מעוררים, והרב התרגש עד דמעות. אחר כך הסביר את פשר התרגשותו: "אני מתרגש לראות כי 'נצח ישראל לא ישקר'. כשאני הייתי בחיידר בגילם לפני עשרות שנים בליטא, גם כן שרו ממש את אותם ניגונים... כלל ישראל לא מחדשים דבר! עברו שנות דור, עוד דור ועוד דור ועדיין נשאר אותו הדבר..."

שמירת המסורת במנהגים, בלבוש ובמאכלים שמענו על גדולי עולם שהקפידו לא לשנות אף במנהגים והנהגות שונות, גם כשאינם גופי תורה, מצד 'אל תיטוש תורת אמך'. מה גם שכל מנהג שיש לו מקור קדום, כשמתחקים אחר שורשו מגלים כי יש לו מקור בהלכה.

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רב בשכונת 'עזרת תורה', מספר כי דודו עמוד ההוראה מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, היה מרבה לומר כי כל מנהגי ירושלים בנויים על פי ההלכה, אף במלבושים ובאוכל, ולכן אין לשנות כקוצו של יו"ד מכפי איך שנהגו.

לדוגמה ציין רבי שלמה זלמן, להוכיח כי מנהגים קדומים שורש הלכתי יש להם: מה שהנהיגו אנשי ירושלים להגיש דוקא עוגות 'לקח' בברית, מבוסס על כך שדאגו בעבר שגודלו של ה'לקח' יהיה כשיעור ברכת 'על

סיפור לשבת- הבן איש חי מלמל כמה חילים והגויות החלו לצוף...

ומצהיר: "הא-לקים של היהודים - הוא האל האמיתי".

מספרים, כי פעם אחת התקשתה בלידתה אשה יהודייה בבגדאד, ונמצאה בסכנה גדולה. כל מאמצי הרופאים עלו בתוהו. הוריה אף הביאו מספר רבנים בשכר שיקראו תהלים ליד חדרה - אך גם הם לא סייעו לה באותה עת. בצר להם פנו ההורים אל חביבה אל-מאשטי, שהיתה בת ביתו של הבן איש חי זיע"א, בבקשה שתבקש את ברכת הרב.

אך התקרב משרתו של הבן איש חי אל חדרו, על מנת לבשר לו על בואה של חביבה ועל בקשתה, נפתחה הדלת ובפתח עמד הבן איש חי שמיהר למסור לידי המשרת פתק שבו רשם סגולה אחת, תוך שהוא מוסיף ואומר: רוץ ותן פתק זה לחביבה אל-מאשטי ואמור לה שתמהר ללכת אל היולדת ולשים פתק זה על בטנה". ראו זה פלא, כל זאת עשה ברוח קודשו עוד קודם שמשרתו הספיק לומר מילה בעניין.

מספרים, כי חביבה לקחה את הפתק, נישקה אותו ועשתה כדברי הרב. זמן לא רב אחר כך כבר זכתה האם המאושרת להחזיק בחיקה בן זכר, וכשמלאו לו שמונה ימים - קראו לו יוסף, על שם רבינו יוסף חיים זיע"א. (ממוך "קילוק עזמי הבן איש חי")

אמיצי הלב שעלו אחר פטירת רבינו עבדאללה סומך זיע"א, איש על כתף חברו, עד שהגיעו לראש חומת קברו של יהושע כהן גדול שקבור בבגדאד, פתחו את בריחי שערי החצר וקברו שם את רבינו עבדאללה, בניגוד להוראות המושל שהיה שונא ישראל.

כשמע הבן איש חי זיע"א על אפרים, ביקש ממנו להיות לו כשומר ראש מלווה. אפרים נעה בחפץ לב ועם זאת לא הסכים לקבל תשלום על שירותו.

ומספרים, כי פעם אחת התלווה אפרים למסעו של הבן איש חי לכפר בו קבור עזרא הסופר, ואפרים בחר לקחת עמו את רעייתו ובנו הקטן. אך איתרע מזליה ונתהפכה הסירה בה שהו רעייתו ובנו, וכל החיפושים אחר גופות הטובעים עלו בתוהו. הבן איש חי נחלץ לעזרתו של שומר ראשו, נעמד בעצב על גדות הנהר, לחש בפיו בקשות שונות, ולאחר מכן פנה אל הנהר ואמר: "נהר נהר מחר אנתנו חוזרים לבגדאד, הוצא את גוויות הנטבעים, כדי שנוכל לקחתם יחד איתנו". וראו זה פלא, הנה אך יצאו אלו המילים מפיו - מיד עלו הגוויות על פני המים וצוות החילוץ משה אותם אל החוף.

כולם עמדו שם נדהמים למראה עיניהם, וגוי אחד שעמד שם אף הגדיל לעשות בנופלו למרגלות הבן איש חי תוך שהוא מנשק רגליו

מספרים, כי הבן איש חי זיע"א רכש לו אחוזת אדמה, שהיתה ממוקמת דרומית לבגדאד. באחד החורפים הקשים, עת פקד את האיזור שיטפון, עלו מי הפרת על גדותיהם והציפו את כל האחוזה הסמוכות לנהר, שאף שכנו בסמוך לאחוזה האדמה של הבן איש חי. אך הנה רק הגיעו המים לאחוזה, נעצרו והקיפוה, והמשיכו לאחוזה הסמוכות. נס זה עשה קידוש ה' גדול עיני העמים.

מספרים, כי בעוד רבינו יעקב זיע"א, היה מתגורר בביתו של מו"ר אביו - הבן איש חי זיע"א, הופיע פעם אחת המשרת בחדרו של רבינו יעקב ומסר לו כי אביו מבקש שיגיש אליו מיד. באותה עת עמד רבינו יעקב בתפילה מיוחדת שהופנתה כנגד מישוהו, על פי הכוונות הקבילות. מיד פסק הבן מעיסוקיו ורץ לקיים מצות 'כבד את אביך'. רק כשהגיע לחדרו של אביו, נודע לו כי אביו - הבן איש חי חש ברוח קודשו היטב במעשי בנו, וקרא לו על מנת להפסיקו מתפילתו ולהפך את כוונותיו שלא מצאו חן בעיניו.

מספרים, כי בבגדאד היה סוחר אמיד שנודע גם כקלע אמיץ וגיבור מאין כמוהו, עד שכל ערביי האזור רעדו מפניו. שמו היה אפרים קרעין. הוא אף היה אחד מששת הגיבורים

מעיוני המשפט

נזאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

השוכר דירה מחבירו ונתהוה קלקולים בדירה על מי מוטל לשלם את התיקון?!

והנה כאשר אדם שוכר דירה מחבירו ישנה אפשרות שהמשכיר והשוכר מסכמים על דירה מסוימת, ומפרטים בחוזה את מיקומו המדויק של הדירה, כתובת מדויקת, כמה חדרים, כמה מטר מרובע יש בדירה, וזהו פירוט מלא. או באופן שהשוכר הלך לראות את הדירה קודם שעשו חוזה שכירות. או שהשוכר עצמו מכיר את הדירה וסומך עליו, וזהו שוכר "בית זה" דהיינו שידועים ברירור על איזה דירה מדובר.

ויש אופן אחר, דהיינו שהמשכיר לא מפרט לשוכר על איזו דירה מדובר, אלא שהוא מתחייב באופן כללי להשכיר לו דירה. וזה מוגדר בהלכה שוכר "בית סתם". ויש כמה נפ"מ הלכתיות בין שוכר "בית זה" לבין שוכר "בית סתם", שאם נתהוה בעיות בדירה במשך זמן השכירות בבית המושכר, על מי מוטל החיוב לתקנו. וכל יסודות וחילוקים הללו מפורטים בטור וש"ע (ח"מ סי' קצ"ב סי"ז) עיי"ש.

והנה כאשר אדם שוכר דירה לתקופה קצרה, דהיינו בין הזמנים, בדרך כלל מתארים את מיקום הדירה ואת גודל הדירה ומספר החדרים. כמו כן, הרבה אנשים הולכים לראות את הדירה קודם שעושים חוזה שכירות, וזהו מוגדר שוכר "בית זה". אמנם אם השוכר לא מכיר, ולא ראה את הדירה, ובשעה שסיכמו המשכיר והשוכר על חוזה השכירות לא פירט המשכיר את מקום הדירה, זה נקרא שוכר "בית סתם". ועיין בשו"ת חקרי לב (ח"מ ח"ב סי' ע"ז) שאם הבית ידוע, אע"פ שלא פורש, הרי"ז כ"בית זה". ואם אין הבית ידוע, הרי"ז כ"בית סתם".

והנה מי שמזמין חדר בבית מלון וכדומה, אין מסכמים חדר מסויים מראש, וא"כ מבחינה הלכתית יש לו את הדין של שוכר "בית סתם". אמנם כאשר אדם שוכר דירה בקיץ, בדרך כלל רואה את הדירה וכותב חוזה וזה נקרא "בית זה".

והנה אם שכר דירה לזמן לא קצוב, ונתהוה בבית מום שמעיקר הדין מבטל את השכירות, בזה אין חילוק בין "בית זה" לבין "בית סתם", שבכל אופן אין המשכיר צריך להעמיד לשוכר דירה אחרת או לתקנה, מכיון שכל החיוב שלו שמוזכר בש"ס ופוסקים שחייב להעמיד לו בית אחר הוא דוקא אם משכיר לו את הדירה לזמן קצוב, משא"כ בלא קצב לו זמן מסויים, מסתיימת השכירות מיד, ואין המשכיר משועבד להמשיך השכירות, ומתבטל השכירות מכאן ואילך. ועיין עוד בפתחי חושן (הל' שכירות פ"ג הערה י"א).

ולכן כאשר אדם בא לשכור דירה מחבירו, עדיף שקודם יראה את הדירה, ויסכם איתו זמן קצוב לשכירות, בכדי שיחולו השעבודים על המשכיר.

שאלה: מי ששכר מחבירו דירה לתקופה של שנה, עם הקניינים הדרושים לכך (כסף, שטר) ובאמצע תקופת השכירות נתהוה קלקול בדירה, מי צריך לתקן את הדירה? ומה הדין אם שכר את הדירה לזמן לא קצוב, ונתהוה קלקול בדירה כיצד יש לנהוג?!

תשובה: מקור דין זה הינו בגמ' (ב"מ פקק השאל קג.) ובהרמב"ם (פ"ה מהל' שכירות ה"ו) ובטור שו"ע (ח"מ סי' קצ"ב סי"ז) וז"ל מרן השו"ע: המשכיר בית לחבירו לזמן, ורוצה לסתרו בתוך הזמן, השוכר יכול לעכב עליו. ואם עבר וסתרו בתוך הזמן, חייב להעמיד לו בית אחר או ישכיר לו כמותו. ואם מעצמו נפל, אם אמר לו: בית זה אני משכיר לך, אינו חייב לבנותו, (ואפילו בנאו המשכיר יכול לומר שלל יורו בו) (ב"י מדברי הרשב"א), אלא מחשב על מה שנשתמש בו ומחזיר לו שאר השכירות. (ואפילו השוכר אומר: אבננו משלי, אין שומעין לו) (ב"י). עכ"ל.

ודין זה מבואר בדברי המגיד משנה (פ"ה מלה' שכירות ה"ו) שזו כוונת הרמב"ם. ומרן השו"ע הביא בשם יש מי שאומר שהוא דעת הטור בסעי' י"ז בשם תשובת הרא"ש (לכל ל"ה סי' ו') וז"ל (שם): ויש מי שאומר דדוקא בשנפל כולו, אבל אם הוא קיים אלא שהוא מסוכן לדור בו, חייב המשכיר לתקנו אם יש בידו שכירות מוקדם. ואם אמר לו: בית סתם, ונפל, חייב לבנותו או יתן לו בית אחר. ואם היה קטן מהבית שנפל, אין השוכר יכול לעכב עליו, והוא שיהיה קרוי בית, שלא השכיר אלא בית סתם. (אבל כל זמן שלל נפל הראשון אינו יכול להולילו וליתן לו בית קטן כזה) (ב"י סוף פקק השאל). אבל אם אמר לו: בית כזה אני משכיר לך, חייב להעמיד לו בית כמות ארכו ומדת רחבו של בית זה שהראהו, ואינו יכול לומר: לא היה ענין דברי אלא שיהיה קרוב לנהר או לשוק או למרחץ כזה, אלא חייב להעמיד לו בית כמותו וכצורתו, (ואף על פי שאינו נאה בזנינו ובקישו) (ב"י הג"ל). לפיכך אם היה קטן לא יעשנו גדול; גדול, לא יעשנו קטן; אחד, לא יעשנו שנים; שנים, לא יעשנו אחד. ולא יפחות מהחלונות שהיו בו ולא יוסיף עליהם, אלא מדעת שניהם. הגה: נסרף הבית, דינו כנפל (מרדכי פרק האומנין ותשובת מיימוני דמשפטים סימן מ"ז). (נשרף כל העיר, הוי מכה מדינה ומנכה לו מן שכירותו מה שלל דר בו, בין הקדים לו שכרו או לא) (שם במדלי וס' בתשובת מיימוני דמשפטים). המשכיר בית לחבירו והוא נפול, אדעתא לזנותו הוא מוגיר ליה (ב"י סוף פקק השאל). עכ"ל.

וכתב הש"ך (שם, סק"יט) שאם אמר לו "בית זה" אינו יוכל להוציאו ואפילו ליפה ממנו, כדלעיל ס"א בהג"ה עיין בתשו' מהרש"ם (סי' ל"ב), עכ"ל.

והנה אם השכיר לחבירו דירה לזמן קצוב, ונהרסה הדירה לגמרי בתוך תקופת השכירות, אם השכיר לו "בית זה" אין המשכיר חייב לבנותו. ואפילו אם בנאו, יכול למנוע מהשוכר ליכנס לבית. וכן אין המשכיר חייב לדאוג לשוכר לדירה חלופית, מכיון שפקעה השכירות.

וכתב שם הסמ"ע (ח"מ סי' קצ"ב סק"ל) וז"ל: אינו חייב לבנותו. לשון הטור וסעיף ט"ז, וכתב הרמ"ה דאם יש בעצמו ואבניו כדי ליקח או כדי לשכור אחר יקח או ישכור, וא"א הרא"ש ז"ל [ב"מ פ"ח סי' ל"ה] ובתשובה כלל ל"ה סי' ו' כתב דאינו צריך כו'. וטעמו דהרא"ש הוא, דדוקא גבי משכיר לו חמור ואמר לו חמור זה ומת הוא דאמרין כן כמ"ש רבינו [הטור] בסימן ש"י [סעיף ז'], משום דבחמור שמת אין לו תיקון להחיותו אלא למוכרו, משו"ה כשאומר חמור זה משועבד לו, משא"כ בית שנפל דאינו עומד למוכרו אלא להוסיף עליו ולבנותו מחדש, והרי זה א"ל בית זה ור"ל כמות שהוא, לא להוסיף עליו ולא ליתן לו בית אחר, ע"ש באשר"י, עכ"ל.

וכתב בפרישה (אות ט"ז) וז"ל: וא"ת לפ"ז מנ"ל לרבינו בדין התליעו רגליו או נסתמא והשכירו לרכיבה לדמותו כאילו מת (שהרי כתב לעיל ר"ס קצ"ז ונראה להם יש דמיון זה לשכור אחר ימכרו ויכירו אחר שממנו זה נשתעבד לו ומצוה שם ללמד זה מלן מת החמור כו') הא יש לחלק דשאני מיתה דאינו עומד אלא למכור משא"כ נסתמא או התליעו רגליו דעדיין ראוי הוא למשא וכמ"ש שם וכמו שמחלקין כאן בשכרו בית זה וי"ל דחמור המותלע או נסתמא גם למשאוי אינו מצוי מי ששוכרו אלא ששוכר זה אמרין מזלך גרם ונסתחפה שדך וכיון שאינו מצוי להשכיר אפילו למשא ג"כ אינו עומד אלא למכור וק"ל, עכ"ל.

ולענין הלכה, נראה שאין צריך ליקח או לשכור אחר, מכיון שכן הוא דעת מרן השו"ע שאי"צ. ואפילו לשיטת הטור, הרי המשכיר מוחזק, ואי אפשר להוציא ממנו. ומה שכתבנו שאפילו אם בנאו אי"צ לתתו לשוכר, הטעם הוא, מכיון שהוא כבר בית אחר ולא השתעבד להשכיר לו אלא אותו בית. וכ"כ הרמ"א. וכן הסביר הגר"א (סקל"צ) עיי"ש.

ועיין בשו"ת משיב דבר (ח"ג סי' א') שכתב שאפילו אם בנאו מחדש מאותם עצים ואבנים, יכול המשכיר למנוע את השוכר ליכנס לבית. והנה מבואר בגמ' (ב"מ עט.) במי ששכר ספינה ונהרסה, שיש לשוכר תרעומת. וכן נראה מדברי השו"ע (סי' קצ"ב ס"ג) במי ששכר "חמור זה" מתה בחצי הדרך, ואין בדמיה לא ליקח ולא לשכור. ועיין בפתחי חושן שהסתפק האם בעינין שיהיה לשוכר הפסד ממון דמדברי המאירי בגמ' (ב"מ עט.) נראה שדוקא אם היה לו הפסד ממון יש עליו תרעומת, (ועיי"ש בהל' שכירות פ"ג הערה ל').

נקודות אור | סיפורים של תיקון מיזות | אנשים שחזרו לכור נחצבתם | וחיזוק לאלו שעדיין...

סיפור מופלא ומאלף על ציצית שמעתי ממו"ח כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה זצ"ל, ונדפס בספר הנפלא 'אביהם של ישראל'. היה זה בעת מלחמת עולם השנייה, הנאצים ימ"ש טלטלו את אסירי המחנות ממקום למקום מעיר לעיר וממדינה למדינה, בצעדות המוות הידועות לשמצה תחת פיקוחם של אותם חיות טרף ימ"ש.

היה זה בתקופת חורף, עלי דרכים עקלקלות של אדמת בוץ, שלג וקרח שהקפיא את העצמות, וברכי הרגליים שכשלו בלאו הכי, ככה צעדו מזי רעב חלושים ותשושים בחוסר כל. לא שייך לתאר את גודל הזוועה הנוראה, שמחמת צוק הדרכים נפלו המונים בזה אחר זה באפיסת כוחות.

וכה סיפר חמי זצוק"ל: הייתי אז כבן אחת עשרה שנה, צעדתי בדרכים, זעקתם נאקתם

של האומללים שנפלו שדודים בחרב המצב לא נתנו לי מנוח, מה מאוד דאב לבי בקרבי אך לא היה לאל ידי להושיע. והנה במרוצת הדרך, רואה אני לפני יהודים מושלכים עלי דרך ללא כוח להתרומם ולנוע וצועקים 'וואסער וואסער - מים מים' ואין שומע ומושיע לנפשם, לא יכולתי לשאת צערם האדיר.

היה חפצי להצילם להשקותם מים ולהצילם נפש, אבל דא עקא שגם אני הייתי בעירום ובחוסר כל ללא מים וללא כלי להשקותם. בהבזק של רגע פשטתי את הטלית קטן שעל גופי, רצתי לעבר שלולית של מי גשמים שנקווה לרוב בצדי הדרכים,

...טבלתי את כתונת הפסים של הד' כנפות בתוכה בכדי שייספגו ויתמלאו במים, רצתי בחזרה אל אותם יהודים המושלכים על הארץ שחטתי את הטלית קטן לתוך פיהם מהאחד לשני ומהשני לשלישי וכן הלאה, ובמעט מים

הללו ששפכתי לפיהם נטעתי בתוכם תקווה וכוח להתאמץ להתרומם ולהציל נפשם.

יש לציין, כי בעת שסיפר מורי חמי זצ"ל את הדברים הייתי עומד נפעם ומשתומם על נוראות כאלו המגלות את גודל מסירות נפשו להציל נפש.

אבל מאידך מו"ח זצ"ל לא שם לב להשתוממותי הרבה מגודל המעשה, אלא ציין כל זאת ברצונו לתת המחשה לגודל הזוועה שהיה שם ולתת שבח דא שירתא לבורא כל עולמים שהצילו ולא נתן נפשו למשיסה.

אוסף ואציין שאין לי צל של ספק כי לבטח לאלתר לבש חמי ז"ל שוב את הטלית הרטובה בתוך הכפור והגשם, דבר שהוסיף קור לגופו הצנומה [ילד קטן בן אחת עשרה בברחו בחוסר כל] אבל מאידך חימם את נשמתו בהארת חום של מצוות ציצית. דרוור אתן למחשבת לב. לקחת מוסר השכל במצוות ציצית המצילה נפש ולב. (קטעים מסיחה של גאב"ד חרדיס)

המשך מעמוד הקודם: והנה בנשרף הבית, כתב הרמ"א (ח"מ סי' צ"ג סי"ז) דדינו כנפל. ומקורו ממדכי (פסק האומנים), ותשובת מיימוני (במשפטים סי' מ"ז) ובדרכי משה הביא תשובת מיימוני (למשפטים סי' כ"ז) בשם הרשב"א דנשרף שאני מנפל, ומשלחים כל דמי השכירות. מ"מ הרמ"א לא הביא דיעה זו, ומכריע דמנכה לו משכרו. ועיין בסמ"ע (סקל"ז) ובביאור הגר"א (סקל"ט).

ועיין בערך ש"י שכתב גירסא אחרת, שנשרף אינו כנפל. וסובר דדוקא בנפל, מחזיר המשכיר

לשוכר על הזמן שלא גר שם בבית, מכיון שמזלו של המשכיר גרם, משא"כ בנשרף, דאמרין דמזלו של השוכר גרם, אינו מנכה לו על אותו הזמן וכדעת הרשב"א.

היוצא מכל האמור לעיל להלכה: מי ששכר בית מחבירו לזמן קצוב, ונתהווה בבית מום שמבטל את השכירות, אם השכיר לו "בית" סתם, חייב לתקן ואם השכיר לו "בית זה" אינו חייב.

וכל זה מדובר באופן שהשכיר לזמן מסוים, אבל אם השכיר לזמן לא קצוב, אין המשכיר חייב להעמיד לשוכר בית אחר לבנותו. ואין חילוק בין "בית זה", "ל"בית סתם".

וישנם הרבה פרטי דינים. ולכן כשיש בעיה מסויימת בענייני השכירות יש לבוא לבית הדין המומחה לדיני ממונות, ובית הדין יבדוק את סוג הנזק ואת חוזה השכירות, וע"י כן יגיעו לפסק הלכה.

ויהי רצון שמעתתא אליבא דהלכתא בבריאות איתנה ונהורא מעליא אכ"ר.

בית דין צדק ובית הוראה "זרע אמת" צדק צדק תרחף הלך אחר בית דין פה... (מנהדן לב)

בית הדין לענייני ממונות | אישות | צואות | ירושות | הסכמי גרושין | קידושין | סיוע בעריכת חוזים | שלום בית
בנשיאות ובראשות אב בית הדין בד"צ "זרע אמת", בד"צ "יורה דעה", וראש כולל הוראה ודיינות "אורות חיים ומשה" אשדוד
אב"ד מקודש הרה"ג יעקב נסים עטייה שליט"א
ובהרכב הדיינים המצויינים: מרא דאתרא רמב"ש א' הרה"ג יצחק שרבאני שליט"א
ראש כולל הוראה ודיינות "חוקיו ומשפטיו לישראל" הרה"ג יצחק ביטון שליט"א
הדיין המצויין רב שכונת מקור ברוך ירושלים הרה"ג אהרון ירחי שליט"א
שעות פעילות בית הדין: בכל יום שני או רביעי בין השעות 14:30 - 18:30
באחד מסניפי בית הדין: שפת אמת 5 בית שמש / שכונת הבוכרים ירושלים / האדמו"ר מבעלו 39 אשדוד
לשאלות בענייני בית הדין פתיחת תיקים וכו' בפלאפון 054-8416719 (טלפקס: 02-9990043)

העלון יוצא לאור להצלחת הגה"צ נשיא מוסדות אורות חיים ומשה
הרה"ג דוד חנניה פינטו שליט"א
ולע"נ מרת אימו הצדקת **מדלן מוזל בת מוחה שמוחה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.**